

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 2 stycznia 2015 r.

Dyrektor Biebrzańskiego Parku Narodowego

dotyczy: PZO Ostoja Biebrzańska
sprawę prowadzi: Paweł Pawlaczyk pawel.pawlaczyk@kp.org.pl

W związku z konsultacjami społecznymi projektu PZO dla obszaru Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB200006, przedstawiam następujące uwagi:

1. Wg naszej wiedzy, w obszarze istnieją studia i plany miejscowe, które wymagałyby wskazań do zmiany, ponieważ przewidują zagospodarowanie konfliktowe z celami Ostoi – np. zabudowę w strefie zalewowej, urbanizację w miejscach cennych przyrodniczo. Należałoby wskazać konieczność ich zmiany. Dotyczy to także studiów na terenach przyległych do obszaru (np. zamiary lokalizacji elektrowni wiatrowych).
2. Istotnym zagrożeniem dla niektórych gatunków wydaje się także proces intensyfikacji hodowli bydła (w tym rozwój hodowli zamkniętej kosztem otwartego wypasu), z czym wiąże się trend do przekształcania łąk i pastwisk w pola orne oraz trend do „regulowania” warunków wodnych użytków zielonych w celu intensyfikacji produkcji.
3. Istotnym zagrożeniem, wymagającym wyraźniejszego wskazania, są prace utrzymaniowe na ciekach i rowach (należy wyraźnie odwołać się do tej nazwy), w tym usuwanie zatorów, odmulanie. Prace te mogą przyspieszyć spływ wód (zwykle właśnie po to są wykonywane), co może prowadzić lokalnie do utraty bagiennego charakteru terenu, a jest to cecha ważna dla niektórych gatunków ptaków.
4. Sprecyzować zagrożenie dotyczące odwadniania terenu – chodzi nie tylko o „pogłębianie”, ale także o odtwarzanie rowów melioracyjnych (formalnie kwalifikowane jako konserwacja, remont, prace utrzymaniowe), tj. odtwarzanie ich pierwotnych parametrów.
5. Zasady techniki legislacyjnej wymagają zdefiniowania celów bez odnoszenia się do symboli FV, U1, U2, ponieważ interpretacja tych symboli wymagałaby sięgnięcia do źródeł zewnętrznych. W szczególności, dla siedlisk ptaków nie ma nawet publikowanych źródeł które umożliwiłyby przełożenie symboli na opis sytuacji rzeczywistej. Cel powinien być określony przez opis stanu populacji (liczebność) oraz opis stanu siedliska (jaki areal jak wyglądających siedlisk powinien istnieć w obszarze).

Dla niektórych gatunków siedlisko jest zdaniem Autorów w stanie FV, a populację trzeba dopiero do takiego stanu doprowadzić. Dlaczego? Skąd pochodzą przyjęte docelowe wartości referencyjne dla stanu populacji?

Zwracamy uwagę, że formułowanie celów to kluczowe zadanie planistyczne; które nie może być traktowane automatycznie. Nawet dla przedmiotów ochrony znajdujących się w stanie FV, celem powinno być odsunięcie zidentyfikowanych, także potencjalnych zagrożeń.

6. W celach koniecznie powinno być wyartykułowane zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego rzek, w tym okresowych i zróżnicowanych zalewów wodami rzecznyymi, jak również zachowanie bagiennego charakteru terenu w tym utrudnionego odpływu wody z większości terenu Ostoi). Wyraźne wyartykułowanie takiego celu jest niezbędne, by mógł on stać się celem środowiskowym dla wód w sensie Prawa Wodnego, a to jest bardzo ważne dla ochrony Ostoi.
7. W zagrożeniach stosunkowo często wskazywano na presje wędkarstwa i turystyki. Ograniczenie tej presji lub zapobieżenie wzrostowi tej presji powinno być wyraźniej wyrażone w celach i działaniach. Nie wystarczą do tego działania edukacyjne, ale potrzebne są konkretne działania kanalizujące te formy aktywności, jak np. wyznaczenie na całym obszarze Natura 2000 miejsc udostępnionych i niedostępnych, a także okresowe ograniczenia poszczególnych form turystyki i rekreacji w określonych fragmentach Ostoi. Działania takie zaplanowano, ale tylko dla terenu BPN. Należy uzupełnić o podobne regulacje, które obowiązywałyby poza Parkiem.

Nadmieniam tu, że obowiązkiem sprawującego nadzór nad obszarem jest zapewnienie skuteczności art. 6.2 dyrektywy siedliskowej – tj. uniknięcie wszelkiego znaczącego niepokożenia przedmiotów ochrony. Analiza zagrożeń wskazuje, że ten obowiązek nie jest obecnie zrealizowany; działania w tej sferze wymagają więc wzmocnienia i rozszerzenia.
8. Po dwóch latach prac nad PZO i po wielu latach starań o ochronę doliny Biebrzy powinna już istnieć przynajmniej ramowa koncepcja kształtowania stosunków wodnych, uwzględniająca: potrzebę, możliwości oraz sposób zwiększenia uwilgotnienia i zmniejszenia odpływu wód (zwłaszcza w okresie wiosennym), uwarunkowania przyrodnicze (w tym cenne gatunki roślin i zwierząt występujące w ciekach w rejonie oddziaływania ew. inwestycji). Działaniem w PZO powinno być co najwyżej jej uszczegółowienie. Zapisanie, że opracowanie takiej koncepcji jest dopiero działaniem do wykonania, budzi pytanie dlaczego w ramach prac nad PZO nie zrobiono nic w tym kierunku. Zagadnienie jest przecież kluczowe dla obszaru, nie podjęcie takich prac w ramach opracowywania PZO oznacza nieefektywne wykorzystanie środków na sporządzenie PZO.
9. Do czasu uzyskania pełnej koncepcji kształtowania stosunków wodnych, PZO powinien przynajmniej prowizorycznie określić kierunki dopuszczalnych i niedopuszczalnych działań. W szczególności, powinien wskazać, czy i w jakim zakresie, ew. na jakich warunkach, mogą i powinny być realizowane tzw. „prace utrzymaniowe” cieków i rowów melioracji podstawowych. PZO powinien w tej sprawie dostarczyć narzędzi do rozstrzygnięcia o konieczności uzyskania decyzji o warunkach prowadzenia robót utrzymaniowych oraz podstaw do określania takich warunków (art. 118 i 118a ustawy o ochronie przyrody). W naszej opinii pożądane byłoby w ogóle zawieszenie realizacji prac utrzymaniowych do czasu opracowania „koncepcji hydrologicznej”, o której mowa w PZO – co zapewne wydatnie przyspieszyłoby rzeczywiste opracowanie tej koncepcji.

10. Odpowiedzialny za wykonanie wszystkich działań na terenach w zarządzie Lasów Państwowych ma być samodzielnie właściwy miejscowo nadleśniczy, a nie „RDOŚ w uzgodnieniu z nadleśniczym” (art. 32 ust 4 ustawy o ochronie przyrody).
11. Nadmierną ingerencją wydaje się zabezpieczanie gniazd przed kunami. Drapieżnictwo gatunku rodzimego to naturalny proces, któremu nie trzeba przeciwdziałać.
12. Czy w warunkach przyrodniczych Doliny Biebrzy rzeczywiście potrzebne jest budowanie sztucznych platform gniazdowych dla ptaków leśnych? Czy nie wystarczy konsekwentne pozostawianie drzew o cechach umożliwiających, obecnie lub w przyszłości, założenie gniazda? Jeżeli deficyt takich drzew jest problemem, to bardzo źle świadczy to o dotychczasowej gospodarce leśnej.
13. Doprecyzować, co oznacza „konstrukcja urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód, wykorzystując istniejące systemy melioracyjne, do wymogów siedliskowych gatunków”. Co najmniej trzeba wskazać, jakie to są wymagania siedliskowe. To PZO powinien przewidywać konstrukcję takich urządzeń!
14. Dobrze określono działania obligatoryjne i fakultatywne na gruntach rolnych i takie ich ujęcie w PZO należy pozostawić, choćby były inne głosy na ten temat. Bardzo ważne jest, że biorąc pod uwagę specyfikę Ostoi, zabezpieczenie przed odwadnianiem słusznie umieszczono w grupie działań obligatoryjnych. Podobnie, prawidłowo wskazano działania fakultatywne przez ich konkretny opis. Por. w tej sprawie ogólne nasze stanowisko w sprawie działań obligatoryjnych i fakultatywnych na gruntach rolnych, przesłane wszystkim RDOŚ we wcześniejszej korespondencji.
15. Zaplanowany monitoring stanu przedmiotów ochrony obejmuje tylko monitorowanie stanu ich populacji. W jaki sposób będzie monitorowany stan ich siedliska? Ocena stanu ochrony wymaga przecież rozpoznania stanu nie tylko populacji gatunku, ale i jego siedliska oraz perspektyw ochrony. Cele działań ochronnych odnoszą się także do siedlisk; w jaki sposób będzie monitorowane ich osiągnięcie? Wymaga to fundamentalnych uzupełnień tego załącznika.

z poważaniem